

ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТОМ
И НЕДЕЉОМ

ЦЕНА
ЗА 1 МЕСЕЦ 1 ДИН.
ИЛИ 1 КРУНА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМАЈУ
СВЕ ПОШТЕ У СРБИЈИ И
ИНОСТРАНСТВУ

ЗВЕЗДА

ПОРОДИЧНИ ЛИСТ

Претплату треба слати
Стени М. Веселиновићу
проф. богословије

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ
ПРИМАЈУ СЕ

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ

УРЕДНИШТВО СЕ НАЛАЗИ
У МАЋЕДОНСКОЈ УЛИЦИ
БР. 6

БРОЈ 10 ПР. Д.

УРЕДНИК: ЈАНКО М. ВЕСЕЛИМОВИЋ

БРОЈ 10 ПР. Д.

ЈЕСЕЊЕ НОЋИ

I

У поноћи тиха мира
Потоциња жубор стао,
А на грани листак дршће,
Па се сухи заплакао.

Ветрић свија лака крила,
А песма се света чује,
Па све тише, па све тише —
Анђео туге то тугује

Тако тужно, тако боно
Над мојом је тугом плак'о,
А ја слушам, сузе лијем,
Па на срцу лако, лако...

II

О, како је мило души
Кроз ноћ црну погледати,
Своје боле, своју тугу
Ветру тихом прошаптати.

О, како је мило души
Звездама се исплакати,
У светињи поћног мира
Молитвице Богу слати.

Тад ми сумња с душе снада,
А вера се диже лако;
О, како је мило души,
Ко да ми се терет смак'о...

Д. Ј. Димитријевић

„ЦИГАНЧЕ“

(из збирке „Сити и гладни“)

— Јанко М. Веселиновић —

(наставка)

V

Кад је по подне отишла, затекла је Милену, истина нешто мало бледу и подбулу од неспавања, али, веселу и задовољну. Сад је отпочела прича којој не беше краја. Милена је брбљала као креја.

— Ох, да си видела, да си само видела! Ти то не можеш ни појмити као што ни сама нисам појимала до синоћ!

Ништа се није устручавала пред матером, која је ту седела; пита више чешће се позиваше на њу да потврди што је рекла:

— Право си ти рекла: ни једној није лепше стојала хаљина него мени! Је ли, мама? Павловићева је имала лецу хаљину, али се претрпала некаквим пантљикама као Циганка; Живковићева опет имала је, али сувише „деколте“! Је ли, мама, да је то глупо? Станчићева опет, види се, нема укуса. Она мисли да је то обући се, кад хаљину претрпамо чипкама. О другима нећу ни да говорим. Најбоље се то видело по младићима. Имала сам кавалера пуно. Целу ноћ ме нису остављали. Па још какви кавалери! Ђорђевић професор, па Гајић секретар министарства, па... ах, ко ће их све избројати! Је ли, мама? Али што је г. Гајић пријатан! С њим сам се готово једнако и забављала. Представила сам га оцу и мами. Вечерао је с нама заједно; оцу се веома допао. Познаћу те с њим, јер нас је обећао походити. Па како је весео, па што уме да прича! Био је у Бечу, тамо је учио. А је л', мама, да је леп?

— Јесте; леп, фини младић — потврди Пантићка.

— Знаш, Паво, лепе, црне очи, па лепо бркови, па уста, ох, што су му усне румене, па кад говори смеши се, а зуби бели, бели... бадава, леп човек! Па онда, весео и разговоран, па уме да се шали и да прича разне пошалице: три бих га дана и гладна и жедна слушала!...

Милена је причала о г. Гајићу, описала га до ситница, описала бал, игре, играче и играчице. Разуме се да је и ту био г. Гајић најбољи кавалер и да је она била предмет свеколике пажње.

Није било тешко видети колико се Милена занела Гајићем. У осталом, кад јој се мати неким послом удали у другу собу, она пришапта страсно Пави на уво:

— Не знаш како је мио! Ја сам се заљубила у њега! Док га видиш и ти ћеш се заљубити!

Пави беше Милена некако чудновата. Поред свега, што је она и пре пред својим оцем и мајком

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

говорила о удаји, сад јој изгледаше да је ово много. Још јој чудноватија беше мајка њезина која је то мирно слушала. И нехотице поче правити упоређење са својом мајком. До душе, ни она сама не би смела тако шта причати.

Беше скоро вече. Пава се диже да иде.

— Седи, куда ћеш? — рече Милена

— Обећао тајка да ме води у Позориште, па журим кући.

— Е, онда иди. Доћи ћу сутра код тебе да ми причаш.

Кад је дошла кући отац је очекиваше.

— А ја рекох — рече јој он — оста тамо.

Па шта ти прича Милена?

— Прича како се провела.

— Сигрно добро?

— Добро.

— Е, шта ћеш? — рече Христина — газдинска кћи, па јој се може!

Пава беше потпуно равнодушна. Некако се чудно осећала после приче Миленине.

— Вала, мама, рече она, колико је Милена уживала на балу — ја ћу дванут више у Позоришту.

Ја више волим Позориште него бал.

— И ја, дете моје! — рече весело Стојадин радујући се што види да Пави није баш никако жао што на балу није била.

И он стаде журити Христину да раније вече рају како не би задоцнили.

Кад се из Позоришта вратеше Пава је била опијена и завесена оним што је тамо видела. Цело вече говораше о Обилићу, Бранковићу, Мурату, Бајазиту, Вукосави. Пави се чинило да не би никад излазила из позоришне зграде, само кад би то могло бити.

И сутра дан, кад јој је Милена дошла, беху јој пуна уста *Косовскога боја*. Па још с каквим заносом, с каквом ватром причаше она све то. Отац и мати би тек застали у послу па се загледали у њу.

— Е де, де! — рекао би Стојадин.

— Ама право правцето као у позоришту! — узвикнула би Христина.

И онда би јој се смејали. Чим се они почеше смејати, она прекиде причу. А у души љутила се и на оца и на мајку зашто се смеју тим стварима. И зар су те ствари за смејање? И кад је то смешно, што је отац синоћ с њом заједно плакао?...

VI

Она је почела завидети Милени, завидети на њеном богатству. Кад би она тако богата била, и кад би јој отац и мати тако свашта по вољи чинили, она би их натерала да једнако иду у Позориште. Јер од оног дана, Позориште за њу беше све и сва. Кад би отац што год причао, она би увек замишљала како би то у Позоришту изгледало; ако би сама што год читала, она би све на позорници примењивала. Кад би се осамила — јер и ту је тајну почела од свију крити — она би полако декламовала као она глумица што је Вукосаву играла.

Једнога дана по обичају диже се те оде до Милене. Код ње затече једног господина, лепо и кицошки одевена и намирисана.

— Е, Паво, да ти представим г Гајића — рече Милена — Г. Гајићу, моја другарица Пава...

Пава летом баци поглед на г. Гајића и — не допаде јој се. У његовим лепим очима — у које она тренутно загледа — беше нечега што је згрози.

— Нисам г ђицу виђао. — рече Гајић.

— Она никуд не иде; тако до мене...

— Зато... То је штета! Требали сте и ви, г-ђице бити на балу — рече он и стаде је мерити.

Могло му је бити око тридесет година. Веома углађен и вичан друштву; изгледао је и доста леп, ама тек не онако леп како га Милена у своме заносу описиваше.

— Није ми било могућно. Моји су родитељи свромашни... рече Пава.

— То је заиста невоља. А да сте били, ви би се лепо провели. Било је дивно друштво. Ја, који сам толике балове и игранке походио, ја не памтим да сам се лепше провео! — рече он и погледа Милену која је чисто поигравала од радости.

— А она је равнодушна! Ја јој причам а њој свеједно! Замислите, она више воли Позориште!

— Госпођица воли Позориште? А идете ли често?

— Волим, али сам ишла свега једанпут.

— Позориште је лепа забава. А који сте комад гледали? — упита Гајић.

— Бој на Косову — рече Милена.

Гајић напружи усне.

— То није никакав комад! Наше, српске, комаде ја не могу да гледам! Они су просто празни: деклаamacија и више ништа.

Пава га није разумела. Али јој беше криво што он рече да Бој на Косову није никакав комад.

— Ја не знам зашто ви тако кажете, али мени се допало.

— Допало вам се зато што нисте ништа боље видели. Ви сте свега једанпут били у Позоришту и гледали сте само тај комад. Кад би сте видели још коју представу онда би и ви друкше мислили.

Па онда окрете причати како је и сам тако мислио. Још као дечко он се налазио око Позоришта и био би срећан кад би редовно гледао представе па макар и са треће галерије. Обожавао је комаде у којима се износе наши јунаци, и био би несрећан кад би му се измакла прилика да види такав комад. Али, гледајући редовно позориште, он је сем наших видео и туђе комаде и тек онда увидео разлику...

— Па што се вама не допада Бој на Косову?

— То ћу ја вама тешко објаснити, г-ђице, јер ви нисте друге комаде гледали. Да сте ви гледали на пример *Отела* или *Краља Лира* и ви би друкше мислили.

И ту он поче причати причу о принцу Отелу, о његовој и Дездемониној љубави, о страшној љубомори... Пава је нетренимице слушала. А он је причао тако лепо, тако слатко као да њезин отац прича. Описивао је тачно, на длаку, све личности. Наро-

чито је употребио свој дар причања на то да Јага опише, да истакне његову духовитост и моћ његовог пакосног језика. Кад је причао сцену кад Отело дави Дездемону, Пава у мало није дрекнула од страха.

— Ето, то је комад, г-ђице; и кад видите таква два три комада, онда се ни вама неће допадати Бој на Косову. Него, време је да и ја идем.

И диже се.

— Зашто не седите, господине? — упита Милена која се исто тако беше одушевила причом.

— Имам посла.

— Ви сте тако лепо причали...

— Други пут ћу вам опет причати што друго, нарочито вама, г-ђице — рече он Пави.

Милена оде те позва мајку, јер ова беше неким послом у другу собу отишла.

Гајић се поздрави са свима, галанто се поклони, чак мало и стеже руку Пави, па оде.

Милена занесена њим и његовом причом обрати се Пави :

— Шта велиш? Је ли леп?

— Јесте.

— А уме ли да прича?

— Уме.

— Свашта зна! Тако оно вече. О чему год хоћеш зна ти разговарати. Паво! Сестро! Ја лудујем за њим! Ја сам заљубљена! Ево, дај руку да видиш само како ми срце лупа!

И узе Павину руку па је стави на своје груди.

— Чујеш ли?

— Чујем.

— Е, ако се и за кога улам — удаћу се за њега, јер га волим!

Пава јој ништа не рече.

— Ако се за њега не улам, онда нећу ни да живим! Зар то није славно имати таког мужа! Свуд си светла и виђена с њим! А волела бих и да покажем Живковићевој! Шта ми се она тамо напела? Нисам за њу никад марила; мрзила сам је још и у школи!... Знаш да би прела кад би ме видела да идем с њим под руку! Ох, да ми је да то дочекам!...

Пава је није слушала. Овај човек, који јој на први поглед беше одвратан, сад јој наједанпут поста некако близак...

(Наставиће се).

УВЕЛЕ СУ РУЖЕ МАЈСКЕ...

— ВЕТИ ЦАОЛИ —

Увеле су руже мајске,

И вихар их тужно вије.

Ах, све спове, жеље, наде,

Тужном срцу гробље крије.

На круницу свелих ружа

Благн зрачак тихо слеђе,

С пољубом се растављају, —

Зрачак у свет, у гроб цвеће.

Та ми слика сузу мами,
И суза ми плахо пада,
Јер та слика подсећа ме
На растанак препун јада.

Зрачак благи ја сам био,
А ти, душо, цветак мио?
Ја сам мор'о у свет поћи,
А ти у гроб вечної ноћи.

М. М. М.

ГДЕ ПОМОРАНЦЕ ЗРУ

од

Н. А. ЉЕЈКИНА

(наставка)

X

Испивши по пет чашица руске водке и по флашу вина, људи се зацрвенише, развеселише и у бурном разговору спремаше се да оставе ресторан.

— Пошто беше водка? питала их је Глафира Семјоновна.

— Свака чашица — француски четвртак (динар), одговори Коњурин. — Нисам знао да су наши отачаствени производи на такој цени у овим крајевима.

— Није вредило пити! То је четрдесет копејки на наше новце. А међу тим овде се чаша добра коњака продаје по двадесет и пет сантима.

— Коњак је, госпођо, што и наша лоша ракија. Пре једа је најбоља чашица чисте водке: никаква мамурлука нема од ње.

— Ама, сваки од вас је по две рубље водке попио. Што вам је то требало?

— Па где није наше пропало! махну руком Коњурин. — Али за то смо бар нашу матушку Русију поменули. И нашто рачунати? Не ваља се срачунавати. Од тога, веле, људи вену.

Пролазећи кроз салу опазеше размакнуте столове и публику, групувану око њих.

— Шта ли то гледају? Да није опет какав звер изложен? зашпта Николај Иванович „капетана“ Васиљевића.

— Е, ово је за вас пуно интереса, ако хоћете да окушате срећу. Овде се игра у коње и железнички пут.

— Каква игра у коње? узвикну Коњурин.

— Врло проста. Овде се коњске трке зову „рењ“... Ево видите... Метнеш два франка а четрнаест добијеш.

— Па то је рулет! повикаше Руси.

— Не, није то рулет! Први је рулет у Монте-Карлу; овде је нешто само налик на оно. Заведено је и овде и тамо с тога, да од публике новце извуку. „На коњима“ се дошљаци обично навикавају на прави рулет; на њима и завршују игру, пошто их на рулету ослачкају. На рулет се не ставља мање од пет динара, а „на железнички пут“ примају и последњи динар. Међи и буди срећан, рече „капетан“ Васиљевић Коњурину, приводећи га столу.

На округлу, зелену столу, заграђеном унаоколо, врте се осам металних коња са цокејима, сав тај покрет изводи се особитим механизмом. А тај механизам је удешавао један

бркантија. И други један човек стојаше ту. Он беше глатко изоријан и имао је црвен нос; он је обилазио с тањиром публику што унаоколо стојаше, продавао билете с нумерама коња и узимао за сваки билет по два динара.

— Тако ли је то! рече Коњурић. — А како би се овде могло играти?

— Врло лако: узмите билету за два динара на ћете одмах дознати, одговори „капетан“ Васиљевић.

— Дај да се окуша; свеједно, као и да сам за ово новца две чашице вотке прогутао. Еј, мусју! Билету овамо. Ево ти два четвртака!

Човек с првеним носом узео од Коњурина у чашу два франка и даде му билету.

— Нумера четири, рече Коњурић кад отвори билету. — Шта ли му ово значи, земљаче?

— Сад ће наврнути машину, коњи ће потрчати и ако коњ № 4 обиђе све остале и задржи се пред свима, онда ви добијете четрнаест динара, одговори „капетан“ Васиљевић.

Механизам наврнуше. Коњи потрчаше, обилазећи један другог. Коњурић и супрузи Иванови нажљиво гледе трку... Коњи се зауставише.

— Sept! узвикну онај бркантија.

— Шта то значи? пита Коњурић „капетана“ Васиљевића.

— Значи, да је седма нумера добила. Коњ № 7 је најпре стигао.

— А ја?

— Ви сте изгубили на тој нумери. Коњурић се избечи и застаде.

— Наздравље! рече он. — Дигоше трговцу два француска четвртака! Шта сад да радим?

— Остуди, или вади још два франка да оне повратиш.

— Ваља их вратити... Рецимо, као да сам сад четири чаше вотке испио... Ево још два франка. Мусју! Како се зовеш? Еј ти, са црвеним носом! Дајде ми још једну билету! викао је Коњурић.

Коњи опет потрчаше, па се зауставише.

— Quatre! објави бркантија

— Четврта нумера добија, преводи Коњурић „капетан“ Васиљевић. — А која је у тебе нумера, земљаче?

— Тџу, бестрага!... Пета... Дигоше трговцу још два четвртака. Али, ваља још окушати! Неће ми ваљда пропасти те паре. Црвени носе! Коменз... Дај још једну билету!

И Коњурић опет изгуби.

— Па шта је ово? Опет губитак! дрекну он. — Олакша ми деп са шест четвртака. Дивота! Не, тако не може остати. Треба повратити свој новац, или ће све црћи! Билет, мусју! Обрни се. Како би било да променем златник.

— А где, ова дама са чворугом на челу, већ два пут узастопце смаче по четрнаест динара, уплете се у реч Глафира Семјоновна. — Ах, како је срећна!

— Што је мени до даме са чворугом, матушка?... Ја знам само то, да ми оде шест динара, нит' сргнуо нит' куснуо.

И опет потрчаше коњи, и зауставише се.

— Но, шта је? потрча Глафира Коњурићу, који стојаше са отвореном билетом, загледајући нумеру.

У место одговора овај пљуну.

— Тџу! ово је пропаст! Држим трећу нумеру, а друга добија. Осам четвртака се измигољине. Али, како смеш застати. Паре се не бацају тако! Мусју! Гебензи!

— Ама, шта сте окушили немачки! Знате, хвала Богу, да су овде Французи.

— Разуме он. И свињска би језик разумео кад види да може оволике паре добити.

Опет губитак.

— Па докле ћемо овако! виче Коњурић. — Кад ће се почети добијати?

— Деде, земљаче, да играмо ортачки. Ти франак а ја франак. Ваљда ће две среће боље довести, — предложи му „капетан“ Васиљевић.

— Прима се. Ево франак. Али, ја ћу за се и засебну билету да узем.

— Ах, даме имају сигурну срећу, говорила је Глафира Семјоновна. — Ето баш сад друга једна дама диже четрнаест франака. Са два франка узео четрнаест; то је дванаест доbitка. То је врло лепо. Никола Ивановићу, баш ми се прохтело да и ја окушам кад већ даме имају толику срећу. А међу тим тешкоће никакве нема. Дај ми неколико франака!

— Ево ти пет франака уједно.

И Николај Ивановић деде жени велику сребрну монету.

— Биље! Доне муа лебице! дозивала је момка Глафира Семјоновна.

Билета би купљена. Коњи се стадоше вртети. Глафира Семјоновна изгуби игру. Мало подаље од ње пеује Коњурић. И он је изгубио игру такође.

— Овде је јамачно нека превара! викао је он. — Добија дама! Дама! А од куд ја знам каква је та дама? Можда је то његова дама, па је овде потурио. А то и јесте, јер сам видео где намигује ономе с првеним носом, што продаје билете.

Игра тече даље. Глафира Семјоновна узеше од мужа, поред оних пет франака, још један, те купи билету.

— Ово је право чудо, говорила је она мужу, — чим сам почела играти, одмах су људи почели добијати.

— Ово је најординарније петресање ценова и више ништа! узвикује Коњурић. — Просто на просто похватили будале па им кожу деру.

У тај пар и Николај Ивановић доладе:

— Чек' да и ја окушам, да узем једну билету. Мусје! Мусје! Анкор биље! викну он билетару.

Коњи закружише и зауставише се.

— Huit! чу се глас за столом.

Глафира Семјоновна загледа у свој билет и повика:

— Добила сам! Добила сам игру! Никола Ивановићу! Добила сам! Вит! Осми! Моја је осма нумера! Опет се срећа дамама окренула!

И она махаше билетару својом билетом. Овај приступи и стаде одбрајати четрнаест франака.

(наставиће се.)

СВАДБЕНИ ОБИЧАЈИ У КИРИЈАНАМУ

На Заганском полуострву има једна покрајина што се зове *Киријанам*. Насеље те покрајине живи врло при-

мјативно и више проводи по шумама у скитњи, него код куће — у раду. Због влаге и опасних зверова граде се тамо куће на високим брвнима, повисоко од земље, а на вратима се удешавају уске, плетене лествице, које служе за улазак у дом.

Становницима те покрајине даје се прилика да велику своју уздржљивост замене неограниченим весељем само у два случаја: при свадби и погребу.

Отуда свадба и брак у опште има у Киријанамаца велику важност. И она је у толико већа у колико је брак ретка ствар. А брак је опет ретка ствар зато, што овоме свету још није позната вештина развода брака, нити ступања у други и трећи брак, нити ступања у брак са више жена од једанпут (многоженство).

Да не би ко год помислио да у овог народа морални појмови стоје високо, те се противе побројаним установама, — довољно ће бити да се зна, да се брак тамо не сматра као црквена установа, а још мање — као акт чисто грађански (у смислу „грађанског брака“).

Али, и ако се брак овде не сматра ни у смислу тајне ни у смислу грађанског акта; и ако он није уједињен ни с каквим религиозним обредима; — опет у Киријанаму постоје домаћи и особити обичаји при свадбама.

На првом месту треба поменути, да је избор невесте и младожење слободан. Без сваког учешћа родитеља и родбине Киријанамац бира себи жену; изабрана девојка такође има пуно слободу да „поклања своју руку“ ономе, којег жели и хоће.

Кад се овако слободно постигне споразум међу браћушима, онда младожења, у пратњи своје родбине, полази невестиној кући. И ту му долази на ред најважнија ствар: да се поине по лествицама у кућу.

По обичају у тој прилици, њему много сметају да уђе у кућу. А сметају му просто због тога, што невеста тиме куша његову вештину и способност. Она поручује да јој дође један од најјачих рођака, те да изврши овај чин.

И ту обично постаје права борба, у којој младожења, ако је невешт, сломи врат, или бар — добро се осакати.

Ако ли се деси, да рођак невестин и чувар домаће лествице, не одоли лукавству младожењином, и призна да је побеђен, — онда се захори радостан урлик и у кући и ван ове; настаје пијанка, и тиме се завршује сва свадбена церемонија.

У случају, ако младожења није довољно јак ни вешт да се усине по лествицама у кућу, његову улогу узима на се ма који од његових рођака, вичан томе послу.

Тек ово последње није баш „озакоњено“ ни увек допуштено: Киријанамци не воле тај обичај, који је у осталом, у новије време и почео да се практикује.

ИЗ СТАРЕ КОРПЕ

Заборављени списи „непривнатог“ писаника.

У прошлом саставу о нашем песнику обећао сам изнети пред поштоване читатеље само још његове „мудре изреке“. Али претпуштајући по корпи најћем, Бога ми, на повећи број његових радова, срећених у групе. Ту има: не-

довршених слика, народних пословица, мудрих изрека, лирских песама, једна повећа приповетка и једна помања драма.

Ја ћу вам драму и приповетку опростити, а из осталих група пробраћу што је најбоље и донећу под овим натписима: I. *Недовршене слике*. II. *Народне пословице*. III. *Мудре изреке*. и IV. *Лирске песме* (са подрупом: „*натписи*“).

I. Недовршене слике.

Из ове ће групе бити, мислим, доста, ако изаберем само ове лепе и интересантне:

Мисли о животу.

1.

Ја нађох једном хартију, белу, ах, белу, белу...

Филозоф какав рекао би, крпица да је то;

Ал' ја га питам некако, би ли то смео рећи још ко год, ко?...

Па опет, можда и није тако, барем — не... јер зар није лепо речено, да је живот то јест, управо... или — боље рећи... ах, а ко би то знао?

Та у толико пре, у толико пре...

2.

Еј, пало иње на воће на цвеће...

А човек живи хоће — неће хоће — неће.

Нити пита, ко га из гроб' вади, нити ко га меће.

Па као оно петалица, само шеће, само шеће...

Хоће, неће...

Шеће, шеће.

3.

Благо оном, који добро живи — имао се рашта и родити...

4.

Шта је човечија глава? — Ништа...

Ако падне камен на главу — тешко глави.

Ако падне глава на камен, опет — тешко глави.

Ах, — тешко мојој глави!...

5.

— Де ми каж'те, јесте ли видли

Оно грдно силно море,

По њем бура кад заоре

И посеје семе смрти?

— Нисмо.

— А јесте ли буре видли,

То страшило овог света,

Кад по тами лови

С муњом и громови? —

— Нисмо.

— Нисам ни ја!

Ха, ха, ха!

6.

Живот је као оно торбица: што више мећеш у њу, више имаш. А кад једном умреш, онда си — мртав.

II. Народне пословице.

Где су многе бабице, ту је велика конкуренција.

*

Ако је пита поједена, рог не даже.

*

кроз ве-

ротинске и

радионице.

е грехова и

Ко рано рани, две овце сиса.

*

Шест дана кради, а седми се слади.

*

Љуби свога ближњег, ако ниси рад, да и он теби то чини.

*

Ко грдан талас један једини,
По морској да се ваља пучини.

*

Ако те ударим — кајаћеш се;
Ако ме удариш — кајаћу се.

*

Ако коза лаже, тенесија је ту.

*

Већ из густог дуга купе се хајдуци.

III. Мудре изреке.

Кад падне киша обично блато је
Па тако и то... управо... не знаш како је.

*

Кад свиреп тирјанин узбуни м' крв,
За слободу ја сам прв!!

*

Кад зорорујна зарумени зора,
Сваки сиромаш... у толико пре! —

*

Богат је, богат, има пара доста, —
Лепога квартира и доброга коста!

*

Кад много идем спонадне ме глад,
И помислим: Боже, што нисам какав курјак млад?!

*

Курјак је курјак, љутовида звер,
Зверова се гнушам, човек сам ја јер.

*

Што неће ко' год, да ми да на дар,
Ако ништа друго оно банку бар?

*

Боље и мртав пијан, него мртав трезан.

Лирске песме

A. Праве песме

1.

Ах, драга, још једном
Жарки поглед
У срце моје умочи;
Па, кад већем немаш куд,
Заклони бајне очи,
И у љубав скочи!

2.

Узбуркано море,
И на њему дађа,
А моја драга
Гађа ли, гађа...
У срце боно,
Јаше са не лађе
У мње је оно
Бавне крађе.

3.

Седео сам тако ја
За асталом, да:
На асталу моме слика
А сахат чини така — тика!
Така — така — тика — так,
Така — тика — так.
Шта је љубав, љубав грозна
Не мож' знати сваг.

4.

Узбуђено срце моје,
Зар ти немаш речи?
Ако не знаш говорити,
А ти, барем, вречи!

5.

Ах, да ми је једна женска,
Да с' оженим њоме,
Па би било тешко томе,
Који б' дир'о жену коме!

6.

Кроз поноћ нему и густо грање
Ко да се чује неко пискање;
И што ја ближе уз густо грање,
Пискање бива све тање и тање,
Уз густо грање...
Тање, тање!..
А када већ ја сиђо с пута
То змија нека жабицу гута
Украј пута,
Гута, гута...
Ох, лакше само кроз густо грање!

8.

Још бих певао млађан ја;
Али није лако.
Не може се певат то
Тек макар како!

Е. Натписи.

1. На гробу једног покојног пријатеља:

Е, мој драги пријатељу стари,
Зар ти мислиш неко штогод мари,
Што ти некад ниси био ту,
А сад си ту?..
И многа зима и јесен ће проћи,
А ти ћеш бити ту!

2. Једном научнику:

О, човече, који много знаш!
Па шта?..

3. Једној госпођици:

Сећаш ли се, душо лепа, кад ми рече:
„Свињо безобразна!“
Како сам се стресо,
И узвињно, да сваг зна:
„Не је'м свињско месо!“

4. Оседелом родитељу:

(кад се здрисмо због нарчета ните)

Чудна посла, српска пита!
 Ко те пита?
 Ал' због ниге, да се дигне
 Родитељска руна,
 Грдна брука, грдна брука!!..

Б. Једном тирјанину:

Знај тирјане, ало једна,
 Животињо бедна!
 Знај тирјане, ко што сваки зна:
 Да се љутим ја!
 И сваг' кутак одјекује:
 „Љутим,.. љутим ја...“

Р. С. Има још подоста песама и натписа, али ја их више нећу штампати; оставићу их за познија поколења, која ће нашег песника можда умети разумети и боље ценити. Ја ћу све рукописе сачувати, ако се буде саставио одбор за издање целокупних дела његових и за подизање достојног му споменика.

Ј. Угричић.

ШТА ЈЕ ОБРАЗОВАНОСТ?

— Катарина Цителман. —
 С немачког превеле В. и К.

Wer immer strebend sich bemüht
 Den können wir erlösen.
 Goethe.

Са свим усамљено, у планини, живљаше неки мудрац са својим сином, дечком необично даровитим, а при том и срца веома доброг. Отац васпитавао је најбрижљивије своје једино чедо; сав свој труд уложио беше, да развије дарове детиње; упућиваше га на пут врлина, а за тим учаше га, да љуби Бога и људе и разуме чуда и лепоте природе. —

Године прохујаше и кад од дечака постаде младић, отац га посла у свет са овим речима:

„Нек ти не буде главно, сине, да што више блага стечеш; не тражи части и славе у свету, не; тражи *образованост*, то је моја воља, и кад је нађеш врати се дома. Тада ћеш моћи као и ја живети усамљено.“

Младић, у којег срце беше препуно љубави и послушности, — обећа, да ће се управљати по очевој заповести и да неће, што оно рекли, ни стати ни сести, док је не испуни. „Не сумњај, оче, брзо ћу се вратити“ рече са свим поуздан, и тад пође људима.

У путу спрете неку стаситу и достојанствену женску прилику, за којом иђаше читава поворка знатних људи. Шта више, неке од њих и познаде, тако: Сократа, Платона и Аристотела угледа у редовима, којима као да краја нема. — „Знао сам ја!“ повика младић задовољно. „Ево је већ ту“, па ће за тим смело рећи: „Послат сам, да тебе тражим. Буди тако добра и пођи за мном.“ „Ја, за тобом да пођем?“ одговори она врло поносито. „Ја, ни за ким не идем, за мном иду други.“

„Зар ти ниси образованост?“ упита је уплашено. „Не ја сам *Наука*!“, одговори му она поносито. „Па онда ми ваљда можеш рећи, где ли могу наћи Образованост?“ — „Разуме се“ — одговори она. „Њен је стан далеко, врло

далеко, али пут ће ти бити отворен, ако ми верно служиш седам година.“ „Погодба је тешка“ рече уздишући: „Ипак се не плашим; допусти ми, да седнем крај твојих ногу; учи ме, чему ме имаш научити.“ Са осмехом на лицу рећи ће му она: „За то ти ни читав живот не би био довољан.“ — „Како да ти служим?“ „Изабери једнога од мојих ученика за учитеља и он ће ти објаснити шта имаш да радиш.“ — — — Тако и би. Младић је радо учио; био је вредан, и учитељ га је могао у скоро пустити да иде те да и друге учитеље слуша. Али он беше пресрећан у овом одабраном друштву, на које је случајно наишао; своје учитеље толико је љубио и обожавао, да би радо у место седам година, сав свој живот провео међ њима. Међутим требало је дату реч реч испунити, за то обдарен богатим даровима, крете се даље.

Од једном угледа, да му у сусрет иду девет лепих девојака, које не беху онако озбиљне као Наука, него на смејане и примамљиве. — „Тражим Образованост“ рече скромно „можете ли ми рећи, где се она налази?“ „На добром си путу“ одговорише му оне: „крз наш врт вода пут; показаћемо ти га, ако се код нас одмориш.“ И одведоше га на божанствену ливаду; браху му шарно цвеће; свака од њих трудила се, да му покаже своју уметност. Побожно, одушевљено, занесено слушао је, гледао и учио. И овде му се, код овак дивних сестара, опет тако јако допаде, да се не могаше од њих просто растати. Најзад рече: „Врло ми је жао, што морам ићи одавде; смем ли вас опет посетити, да ме, кад будем жалостан и малаксао, развеселите?“ На то га оне пријатељски позваше. „Увек ћеш нам мио бити;“ и свака му муза даде по нешто за усмену. За тим га испратише из свога царства, и показаше му пут, којим треба даље да иде.

Брзо корачајући дође он у неку мрачну, густу шуму. И ако је био сам самцит, није се бојао. И шунтање дрвећа, и вијук ветра и жубор потока, све је то њему био читав разговор, и птичје гласове он је разумевао. Како је лепо ту било! Није ни најмање Образованости замерао, што се чак овамо повукла! Али и ако је по шуми, свуд у накрет, тражио, не могаше је наћи.

Кад изиђе најпосле на чистину, угледа пред собом велики град и многи му људи долажаху у сусрет; испред њих спази неку накинђурену и набељену даму. Хтеде брзо покрај ње проћи; јер је одмах добро знао да то не може бити Образованост, али га она сама освоји, па чак скрену с пута, те идући покрај њега поче га весело забављати.

„Ко си ти?“ упита је хладно.

„Ја сам Савременост“ одговори она „Немој ме терати. И ако ти се не допадам, ипак ме само боље познај, па ћеш ме већ знати ценити!“

„Молим те, остави ме! мољаше је он: „Образованост тражим, а не тебе.“ „Само те ја могу до ње довести.“ „То су ми већ рекле и науке и уметност. А и у природи залуд сам тражио“ повика он клонув духом. „Ако је ико у стању, да ти помогне, како би је нашао, то сам ја“ тешила га је она: „Веруј ми, биће прилике, па ћеш се и уверити.“

„Добро, води ме.“ Тада га је она провела кроз велики град. Улазила је са њиме и у колибе сиротињске и у палате богаташке, и у фабрике и занатлијске радионице. Дала му је прилике да се спусти у провалије грехова и

кривица, а показала му је и мирну, несебичну љубав. И све то што му је она показала, утицало је на њега толико, да је са свим и заборавио, да је пошао да тражи Образованост. Имао је и сувише да гледа, слуша, осећа и мисли..

„Ти си ме заволео је ли?“ упита га најпосле његова водиља. „Да“ одговори он узбуђено. „Хтео бих, да ме све даље и даље водиш.“ Она на то одмахну главом. „Зар да те ја опомињем на твој задатак.“ „Ти си она, коју сам тражио“ повиче он бурно. „Нисам ја, али си јој са свим близу.“ —

Тако он оснажен путоваше све даље и даље. Мислио је већ да види жељену мету. И тако га је она, у облику неког привиђења, водила преко мора, преко гора, земаља и пуштања.

То привиђење, од ког је као нека светлост излазила, било му је тако близу, чисто га је руком могао ухватити, — али га никако не могаше достићи.

У томе дође на неки усамљени брег у сред једног језера. Кад погледа у воду, види лице своје, као у огледалу, обрнуто белом косом. Што, помисли, укланивши се, зар је већ ту и крај мога живота, и то пре него што сам до свог циља дошао? — Ни часа не дочека, подаже се и продужи пут; не беше му до чекања. У његовој се души појави сећање. Нису ли ово познати путеви? Та није ли зар овде сањао снове детињске и слушао свога старог оца? Срце му поче јаче да куца, а кад је обишао стену — угледа колебу, за којом је толико жудео, да се врати. Посрћући дође до ње и мртав уморан паде на постељу. Снага га издала; он задрема.

Тада му, у сну, изађоше пред очи сва она лица, која је негда видео, која је волео — сви догађаји и искуства, радости и жалости — све што му живот сачињаваше, сви ти скупа ухватили се у коло и играју око његове постеље; на главу му метнуше лаворов венац и клицаху му, да је свој циљ постигао. Зачуђено, отворио је очи. Био је у некој пространој дворници, и кад му се очи навикоше на светлост угледа неко надземно биће у облику жене. Њене су очи трепериле као звезде, а на лицу њеном сјала је мудрост, љубав и правда.

„Је ли ти, коју тражих?“ упита он навши на колена сав потресен, испред овог дивотног бића.

„Ја сам“ одговори она благо. Жудња за мном издигла те је до висина, у којима ја боравим.“

„Целог свог века јурио сам за тобом, а ни сам те нашао.“

„Сваки који тражи нађе,“ прекиде га она тешећи га. „Али тек сада — на свршетку живота — ти ми се јављаш рече боно.“ О кад бих могао још једном живети да само теби служим.“

„Тада би морао изнова започети своје путовање.“

„Путовање — које је имало и својих странпутица.“

„О ти кратковиди човече“ рече смејући се. „То су били моји гласници, који су те водили.“

„Твоји гласници? Јесу ли то они, који ми венац да-

доше“ упита сав срећан. Она, насмејана, потврди главом. „Они показаше пут твојој жудњи. И сад над си постигао циљ, сад ето и мене видиш.“ Обузе га неизмерно блаженство. „Ја сам твоја чула изобретила, научила сам те да можеш кроз прозрети сваку ствар, и да можеш да пратиш сваки покрет савремености“ — продужи она. „Твој дух сам развила, душу сам ти благом и великом начинила, срце ти олакшала и осетљивост му развила. Научила сам те, да разумеш људе. Ти си се узвисио, а свој си циљ постигао. Сад можеш мирно спавати.“

Мирно се наже над њим, озари га још једном својом светлошћу и ишчезе; — а вечни мир распростре се по лицу старчеву.

ЗАНИМЉИВЕ СИТНИЦЕ

Славне пијанице. Ни један народ нема више пијаница од Немаца ма да у томе нису изостали Талијани, Французи, Инглези и Руси. Од како је света и века њих је било. Још у старом добу знало је се за такве славне личности, тако напр. Тиберијус, Лицијус, Пизо, могли су два дана и две ноћи непрестано пити, а за Дијонисија веле да је могао да издржи 90 дана. Много више података има из средњег века. Тако знамо да је на двору херцога померанског Болеслава X, 1490 год. био један голијат који је ужасан ждерач био; могао је много и јести и пити, али један је био који га је надмашио, звао се Вернер Шуленбург. За њ причају да је могао читавог вола појести, одједном је био у стању пуно буре риба појести, и при том је пио толико да би то читавом друштву могло бити доста. Кад је 1551 год. Книпроде био изабран за старешину немачког ордена, приредио је свечаност и пијанке при којима је сваки гост добио по један пехар у коме је могло стати по осам боца вина, и сваки је морао то одједном попити. Некакав чувени пијанац Фајт Базенхајм, урадио је то по три пута. Било је чак и таквих људи који су из пуних и запетих шиштоља пили. А да ни ми Срби нисмо у томе заостали, сведок је наш највећи јунак Краљевић Марко, који је из мешине пис вино, „пола пио пола Шарцу давао.“

Обећање једног папагаја. Хенрих VII Инглески имао је једног папагаја, који је врло добро говорио, а становао је у Уестминистерској сали, чији су прозори били окренути Темзи. Једног дана, прозор је био отворен и папагај се оклизне, те како су му крила била подсечена, падне у реку. При падању он је непрестано викао: „двадесет фунти штерлинга за један чамац“. лађар крчи је близу био спасе га и однесе краљу, тражећи обећану награду. Краљ је био изненађен издашношћу свога папагаја, и шалећи упита га колико треба да плати? Папагај избрбља: „подај битанзи један грош.“ И краљ и лађар насмејаше се, и краљ му даде обећану прву награду.

Продавци могу добити „Звезду“ код Данила Романовића.

САДРЖАЈ: „Јесење поћи“ (песма) — „Циганче“ (наставак) — „Увеле су руже мајске...“ (песма). — „Где поморанце зру“ (наставак) — „Свадебни обичаји у Кирдјаламу“ — „Из старе корпе“ — „Шта је образованост?“ — „Занимљивости“.

Власник Ст. М. Веселиновић. Штамп. Св. Николића об. венац бр. 2.—Београд. Уредник Ј. М. Веселиновић.